DOMSTOLENS DOM
av den 27 oktober 1982*

I de förenade målen 35 och 36/82

har Hoge Raad der Nederlanden till domstolen gett in en begäran om förhandsavgörande enligt artikel 177 i EEG-fördraget i de interimistiska förfaranden som pågår vid den nationella domstolen mellan

Elestina Esselina Christina Morson

och

1. Staat der Nederlanden,

2. Hoofd van de Plaatselijke Politie in de zin van de Vreemdelingenwet,

och mellan

Sewradjie Jhanjan

och

Staat der Nederlanden.

Begäran avser tolkningen av artikel 177 tredje stycket i fördraget och artikel 10 i rådets förordning nr 1612/68 av den 15 oktober 1968 om arbetskraftens fria rörlighet inom gemenskapen (EGT L 257, s. 2, fransk version; svensk specialutgåva, del 05, volym 01).

* Rättegångsspråk: nederländska.

DOMSTOLEN

sammansatt av ordföranden J. Mertens de Wilmars, avdelningsordförandena A. O'Keeffe och U. Everling samt domarna P. Pescatore, Mackenzie Stuart, G. Bosco och T. Koopmans,

generaladvokat: Sir Gordon Slynn,
justitiesekreterare: H. A. Rühl, avdelningsdirektör,

meddelar följande

dom

DOMSKÄL

1 Genom domar av den 15 januari 1982, som inkom till domstolen den 21 januari 1982, har Hoge Raad der Nederlanden i enlighet med artikel 177 i EEG-fördraget ställt två identiska frågor i de förenade målen om tolkningen av dels artikel 177 tredje stycket i fördraget, dels artikel 10 i rådets förordning nr 1612/68 av den 15 oktober 1968 om arbetskraftens fria rörlighet inom gemenskapen (EGT L 257, s. 2, fransk version; svensk specialutgåva, del 05, volym 01).

2 Sökandena i målet vid den nationella domstolen, Elestina Esselina Christina Morson och Sewradjie Jhanjan, medborgare i Surinam, har ansökt om uppehållstillstånd i Nederländerna i syfte att bosätta sig tillsammans med sin dotter respektive sina söner som är nederländska medborgare och som de är beroende av för sin försörjning. Det framgår av handlingarna att dottern och sönerna har anställning i Nederländerna men att de aldrig har varit anställda i en annan medlemsstat. Efter att ansökningarna avslagits av statssekreteraren vid justitiedepartementet har sökandena begärt omprövning hos denne.

3 Med stöd av den nederländska utlänningslagstiftningen skall en sådan begäran om omprövning i allmänhet ha en uppskjutande verkan med avseende på avvisningsbeslutet. Statssekreteraren vid justitiedepartementet kan dock besluta att begäran inte skall ha någon uppskjutande verkan, men i ett sådant fall kan en begäran om interimistiska åtgärder ges in till allmän domstol. Det ifrågavarande interimistiska förfarandet regleras i artiklarna 289-297 i "Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering" (den nederländska lagen om rättegång i tvistemål). Artikel 292 i den lagen föreskriver att "interimistiska beslut som är verkställbara inte föregriper avgörandet i huvudsaken".

4 I det föreliggande målet har sökandena i det interimistiska förfarandet vid den nationella domstolen yrkat att Nederländernas utvisning av dem skall förbjudas åtminstone så länge som deras begäran om omprövning inte har avgjorts av högsta instans. Till stöd härför har de åberopat artikel 10.1 i den nämnda förordningen nr 1612/68, vilken ger vissa av en arbetstagares familjemedlemmar, däribland släktingar i närmast föregående led som är beroende av arbetstagaren, rätt att bosätta sig tillsammans med en arbetstagare som är medborgare i en medlemsstat och som är anställd på en annan medlemsstats territorium. De har vidare åberopat förbudet mot diskriminering som föreskrivs i artiklarna 7 och 48 i fördraget.

5 Hoge Raad, som i egenskap av kassationsdomstol prövar begäran om interimistiska åtgärder, har funnit att det avgörandet beror på tolkningen av gemenskapsrättsliga bestämmelser och har därför ställt följande tolkningsfrågor:

"1) Är Hoge Raad – i ett interimistiskt förfarande – skyldig att, i enlighet med artikel 177 tredje stycket i EEG-fördraget, då den som kassationsdomstol ställs inför en tolkningsfråga i den mening som avses i första stycket i den artikeln, föra frågan vidare till domstolen för förhandsavgörande, och gäller detta mot bakgrund av att det interimistiska beslut som fattas av Hoge Raad inte är bindande för den domstol som har att avgöra målet sedan ett förfarande i huvudsaken har inletts? För det fall denna fråga inte kan besvaras generellt nekande eller jakande, under vilka omständigheter skall det antas föreligga en sådan skyldighet?

2) Kan artikel 10 i rådets förordning nr 1612/68 av den 15 oktober 1968 om arbetskraftens fria rörlighet inom gemenskapen, eventuellt i kombination med andra gemenskapsrättsliga bestämmelser, förhindra att en medlemsstat vägrar en familjemedlem, som avses i artikel 10.1 i förordningen, till en arbetstagare som är anställd inom dess territorium, rätten att bosätta sig tillsammans med den arbetstagaren då denne är medborgare i den stat där han arbetar och den berörda familjemedlemmen är medborgare i en annan stat?"

Angående den första frågan

6 Den första frågan går i huvudsak ut på huruvida artikel 177 tredje stycket i fördraget skall tolkas på så sätt att en nationell domstol, mot vars avgöranden

det inte finns något rättsmedel enligt nationell lagstiftning, är skyldig att föra en tolkningsfråga som avses i artikel 177 första stycket vidare till domstolen då den frågan uppkommer under ett interimistiskt förfarande och då det beslut som skall fattas inte är bindande för den domstol som har att avgöra målet då ett förfarande inleds i huvudsaken, även om den sistnämnda domstolen tillhör en annan kategori av domstolar.

7 Med stöd av artikel 177 andra stycket får en domstol i en medlemsstat, när det uppkommer en fråga om tolkning eller giltighet i enlighet med artikel 177 första stycket, om den anser att ett beslut i frågan är nödvändigt för att döma i saken, begära att domstolen meddelar ett förhandsavgörande. Enligt artikel 177 tredje stycket är en nationell domstol dock skyldig att föra en sådan fråga vidare till domstolen när den uppkommer i ett ärende vid en nationell domstol mot vars avgöranden det inte finns något rättsmedel enligt nationell lagstiftning.

8 Såsom domstolen redan har fastställt i sin dom av den 24 maj 1977, Hoffmann-La Roche, mål 107/76, (Rec. s. 957), syftar artikel 177 till att säkerställa en enhetlig tolkning och tillämpning av gemenskapsrätten i alla medlemsstaterna. I detta hänseende har artikel 177 tredje stycket särskilt till ändamål att förhindra att det i någon medlemsstat uppstår en inhemsk rättspraxis som inte står i överensstämmelse med gemenskapsrättsreglerna. De krav som följer av detta syfte uppfylls inom ramen för sådana summariska och brådskande förfaranden som det i målet aktuella rörande interimistiska åtgärder, om det föreligger krav på att en ordinär process skall inledas antingen under alla förhållanden eller på begäran av tappande part och det i den processen är möjligt att på nytt pröva de gemenskapsrättsliga frågor som avgjorts interimistiskt i det summariska förfarandet.

9 Det särskilda ändamål som åsyftas i artikel 177 tredje stycket säkerställs genom den skyldighet att föra frågor vidare till domstolen för förhandsavgörande som föreligger inom ramen för förfarandet i huvudsaken, även om det förfarandet äger rum vid en annan kategori av domstolar än de där det interimistiska förfarandet äger rum, förutsatt att det är möjligt att föra de gemenskapsrättsliga frågor som uppkommer vidare till domstolen med stöd av artikel 177.

10 Svaret på den första frågan som Hoge Raad har ställt blir således följande. Artikel 177 tredje stycket i fördraget skall tolkas på så sätt att en nationell domstol, mot vars avgöranden det inte finns något rättsmedel enligt nationell lagstiftning, inte är skyldig att föra en sådan tolkningsfråga som avses i

artikel 177 första stycket vidare till domstolen då den frågan uppkommer under ett interimistiskt förfarande och då beslutet som skall fattas inte är bindande för den domstol som kommer att avgöra målet sedan ett förfarande inletts i huvudsaken. Detta gäller dock under förutsättning att det står vardera parten fritt att inleda eller påkalla att det inleds ett förfarande i huvudsaken, även vid en annan kategori av domstolar, och förutsatt att alla gemenskapsrättsliga frågor som avgjorts interimistiskt under det summariska förfarandet då kan prövas på nytt och bli föremål för ett hänskjutande till domstolen med stöd av artikel 177.

Angående den andra frågan

11 Den andra frågan går i huvudsak ut på huruvida och, om så är fallet, under vilka förhållanden gemenskapsrätten förbjuder en medlemsstat att vägra inresa till eller uppehåll inom sitt territorium för en familjemedlem, som avses i artikel 10 i den nämnda förordningen nr 1612/68, till en arbetstagare som är anställd på den statens territorium, då den arbetstagaren är medborgare i den staten och den berörda familjemedlemmen är medborgare i ett tredje land?

12 I enlighet med artikel 48 i fördraget förutsätter den fria rörligheten för arbetstagare inom gemenskapen avskaffande av all diskriminering av arbetstagare från medlemsstaterna som grundas på nationalitet. I enlighet med ordalydelsen i artikel 10 i rådets förordning nr 1612/68 av den 15 oktober 1968 om arbetskraftens fria rörlighet inom gemenskapen, skall vissa angivna familjemedlemmar till arbetstagaren, däribland släktingar i närmast föregående led som är beroende av denne, "oavsett sin nationalitet, ha rätt att bosätta sig tillsammans med en arbetstagare som är medborgare i en medlemsstat och som är anställd i en annan medlemsstats territorium".

13 Eftersom ordalydelsen i den nämnda förordningen inte omfattar familjemedlemmar, som är beroende av en arbetstagare, som är medborgare i den medlemsstat på vars territorium han är anställd, beror svaret på tolkningsfrågan på om rätten till inresa och uppehåll för sådana familjemedlemmar kan utläsas av bestämmelsens kontext och dess placering inom det gemenskapsrättsliga systemet som helhet.

14 I detta avseende har sökandena i målet vid den nationella domstolen åberopat principen om förbud mot diskriminering på grund av nationalitet, vilken

anges generellt i artikel 7 i fördraget och beskrivs närmare i artikel 48 i fördraget.

15 Det är emellertid klart att de nämnda bestämmelserna endast kan göras gällande då ifrågavarande förhållanden är hänförliga till tillämpningsområdet för gemenskapsrätten, dvs. i förevarande fall den fria rörligheten för arbetstagare inom gemenskapen. Denna slutsats framgår inte endast av ordalydelsen i dessa artiklar utan överensstämmer även med deras syfte, vilket är att bidra till avskaffandet av alla hinder för att upprätta en gemensam marknad, inom vilken medborgarna från medlemsstaterna har möjlighet att förflytta sig fritt inom medlemsstaternas territorium i syfte att utöva sina ekonomiska verksamheter.

16 Härav följer att fördragets bestämmelser om fri rörlighet för arbetstagare och den reglering som antagits för att genomföra dessa bestämmelser inte kan tillämpas i situationer som inte har någon som helst anknytning till de förhållanden som avses i gemenskapsrätten.

17 Detta är otvivelaktigt fallet för arbetstagare som aldrig har utövat rätten till fri rörlighet inom gemenskapen.

18 Svaret på den andra frågan som Hoge Raad ställt är således följande. Gemenskapsrätten förbjuder inte en medlemsstat att vägra inresa till eller uppehåll inom sitt territorium för en familjemedlem, som avses i artikel 10 i rådets förordning nr 1612/68 av den 15 oktober 1968 om arbetskraftens fria rörlighet inom gemenskapen, till en arbetstagare som är anställd på den statens territorium och som aldrig har utövat rätten till fri rörlighet inom gemenskapen, då den arbetstagaren är medborgare i den staten och familjemedlemmen är medborgare i ett tredje land.

Rättegångskostnader

19 De kostnader som har förorsakats Nederländernas regering, Förenade Kungarikets regering och Europeiska gemenskapernas kommission, som har inkommit med yttrande till domstolen, är inte ersättningsgilla. Eftersom förfarandet i förhållande till parterna i målet vid den nationella domstolen utgör ett led i beredningen av samma mål, ankommer det på den domstolen att besluta om rättegångskostnaderna.

På dessa grunder beslutar

DOMSTOLEN

– angående de frågor som genom beslut av den 15 januari 1982 förts vidare av Hoge Raad der Nederlanden – följande dom:

1) **Artikel 177 tredje stycket i fördraget skall tolkas på så sätt att en nationell domstol, mot vars avgöranden det inte finns något rättsmedel enligt nationell lagstiftning, inte är skyldig att föra en sådan tolkningsfråga som avses i artikel 177 första stycket vidare till domstolen då den frågan uppkommer under ett interimistiskt förfarande och då beslutet som skall fattas inte är bindande för den domstol som kommer att avgöra målet då ett förfarande inleds i huvudsaken. Detta gäller dock under förutsättning att det står vardera parten fritt att inleda eller påkalla att det inleds ett förfarande i huvudsaken, även vid en annan kategori av domstolar, och förutsatt att alla gemenskapsrättsliga frågor som avgjorts interimistiskt under det summariska förfarandet då kan prövas på nytt och bli föremål för ett hänskjutande till domstolen med stöd av artikel 177.**

2) **Gemenskapsrätten förbjuder inte en medlemsstat att vägra inresa till eller uppehåll inom sitt territorium för en familjemedlem, som avses i artikel 10 i rådets förordning nr 1612/68 av den 15 oktober 1968 om arbetskraftens fria rörlighet inom gemenskapen, till en arbetstagare som är anställd på den statens territorium och som aldrig har utövat rätten till fri rörlighet inom gemenskapen, då den arbetstagaren är medborgare i den staten och familjemedlemmen är medborgare i ett tredje land.**

Mertens de Wilmars O'Keeffe Everling

Pescatore Mackenzie Stuart Bosco Koopmans

Avkunnad vid offentligt sammanträde i Luxemburg den 27 oktober 1982.

På justitiesekreterarens uppdrag
H. A. Rühl
Avdelningsdirektör

J. Mertens de Wilmars
Ordförande